

وضعیت اشتغال به کار دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

حمید بخشی* محمود اسماعیل زاده* فربیا طالقانی* غلامرضا رفیعی* خدیجه مهدیزاده*

Employment status of Rafsanjan Medical Sciences University graduates

H. Bakhshi M. Esmaeilzadeh F. Talaghani Gh. Rafiee Kh. Mehdizadeh

Abstract

Background : One of the economical and social challenges of graduates of higher education is unemployment.

Objective : To determine the employment status of students of Rafsanjan medical university.

Methods : Through a descriptive study, out of 1168 questionnaires sent to graduated students of Rafsanjan medical university (1990- 1996) by mail, 410 questionnaires that were sent back, were analyzed.

Findings: The results indicated that 60.5% of the research group were employed at one of the public or private organizations , 35.9% were unemployed and 3.6% were self- employed. Out of the employed population, 33.9% were officially hired, 20.2% were conventionally hired, 15.3% had contracts and 30.6% were in the plan of human resource. The interviewed samples (68.4%) stated that high salary was the motive behind occupation. The prevalence of employment were mostly in radiology (81.6%) , nursing (79.7%) , Medicine (76.7%) , operation room (30.5%) an anesthesiology (46.6%).

Conclusion : Nearly half of the graduates were employed at public offices and the role of private section was not significant in this regard.

Keywords: Employment Status , Graduates , Medical Sciences , Rafsanjan

چکیده

زمینه : مسأله اشتغال و بی‌کاری دانش آموختگان آموزش عالی یکی از چالش های اساسی اقتصادی و اجتماعی کشور است.

هدف: مطالعه به منظور بررسی وضعیت اشتغال دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی از مجموع ۱۱۶۸ پرسش‌نامه ارسالی برای دانش آموختگان سال‌های ۱۳۷۰ تا ۷۶ دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، تعداد ۴۱۰ پرسش‌نامه برگشتی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: ۶۰/۵٪ دانش آموختگان در یکی از مؤسسه‌های دولتی یا غیر دولتی شاغل، ۳۵/۹٪ فاقد شغل و ۳/۶٪ دارای شغل آزاد بودند. ۳۳/۹٪ شاغلین دارای وضعیت استخدام رسمی قطعی، ۲۰/۲٪ پیمانی، ۱۵/۳٪ قراردادی و ۳۰/۶٪ خدمت طرح نیروی انسانی بودند. ۶۸/۴٪ افراد مورد مطالعه قوی‌ترین انگیزه اشتغال را کسب در آمد و امرار معاش ذکر نمودند. اشتغال به کار دانش آموختگان رشته‌های رادیولوژی ۸۴/۶٪، پرستاری ۷۹/۷٪، پزشکی ۷۶/۷٪، هوشبری ۴۶/۶٪ و اتاق عمل ۳۰/۵٪ بود.

نتیجه‌گیری: بیش از نیمی از دانش آموختگان در مؤسسه‌های دولتی جذب شده‌اند و سهم مراکز خصوصی بسیار ناچیز است.

کلید واژه‌ها: اشتغال، دانش آموختگان، علوم پزشکی، رفسنجان

* مری و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

□ مقدمه:

وضعیت اشتغال دانش آموختگان آموزش عالی یکی از مسائل مورد توجه در کشورهای مختلف است. اشتغال این افراد به لحاظ اهمیت و نقش آنها یکی از ارکان توسعه کشور است. (۷) در گذشته‌ای نه چندان دور به دلیل نیاز به نیروی کار آزموده گروه پزشکی جهت دستیابی به اهداف توسعه در زمینه بهداشت و درمان، ظرفیت پذیرش دانشجو به شدت افزایش یافت به طوری که این افزایش دور از انتظار برنامه‌ریزان و مسئولان آموزش پزشکی بود. (۱۳) نتایج بررسی‌ها حاکی از ثابت ماندن نحوه توزیع دانش آموختگان آموزش عالی در بخش اقتصادی در سه دهه اخیر است. (۷) عدم گسترش هماهنگ نظام بهداشتی-درمانی هم‌زمان با افزایش فرهیختگان و دانش آموختگان علوم پزشکی، زمینه ساز عدم استفاده از این نیروها بوده است. عزیزی می‌نویسد در سال ۱۳۷۴ حدود ۴۴۰۰۰ پزشک در مملکت ما وجود داشت ولی متأسفانه به دلیل نبود سیستم بهداشتی-درمانی کارآ و مشخص به خصوص در شهرها و عدم ارتباط منطقی سیستم شبکه روستایی با سطح سوم خدمات، از وجود این پزشکان به نحو مطلوب استفاده نشد و این مشکل هر سال بیشتر نمایان شد. انتظار می‌رود تا سال ۱۳۸۱ تعداد پزشکان از مرز ۷۰۰۰۰ نفر بگذرد و رشته‌هایی که فرد برای کارآیی خاص تربیت می‌شود مانند پزشکی، پرستار، ماما و غیره بی‌کار خواهند بود. عدم امکان دست‌یابی به شغل مناسب که مطابق با آموخته‌های کاربردی دانش آموختگان باشد سبب سرخوردگی، یأس، عدم اطمینان و مشکلات روانی و اجتماعی ایشان خواهد شد که نمونه آن در کشورهای نظیر بنگلادش، پاکستان، هند، مکزیک و

ایتالیا وجود دارد. (۱۱) اگر در رشته‌های کاربردی نیروی انسانی بر اساس نیاز جامعه تربیت نشود، طی فرآیند آموزش از امکانات و تحولات علمی، فنی و فرهنگی مطلوب بر خوردار نخواهد شد.

سیاست‌گذاری‌های کلان کشور در رشته‌های گروه پزشکی در رابطه با فرصت‌های شغلی و جایگاه اشتغال در بخش دولتی و غیر دولتی قابل مشاهده است و به همین دلیل باید با برنامه‌ریزی صحیح بین آموزش و اشتغال تناسب برقرار شود.

اطلاعات و داده‌های دقیق به عنوان یکی از معیارهای اصلی توسعه تلقی می‌شوند، زیرا اساس سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت در هر جامعه‌ای اطلاعات و آمار است. لذا شناسایی وضعیت اشتغال، عدم اشتغال به کار و علل آن می‌تواند اطلاعات مفیدی در زمینه نقش حرفه‌ای و عملکرد دانش آموختگان در اختیار مسئولین قرار دهد. همچنین می‌تواند امکان برنامه‌ریزی آینده از نظر ظرفیت پذیرش دانشجو، شرایط فارغ‌التحصیلی، ضرورت ادامه یا قطع طرح نیروی انسانی و یا حتی شرایط استخدام و اشتغال را مشخص نماید و امکان تجدید نظر و اصلاح برنامه آموزش و استخدام این گروه‌ها را فراهم سازد. پژوهش حاضر به منظور تعیین وضعیت اشتغال دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان انجام شد.

□ مواد و روش‌ها:

این مطالعه مقطعی در سال ۱۳۷۷ بر روی دانش آموختگان سال‌های ۱۳۷۰ تا ۷۶ دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان به شرح ذیل انجام شد:

کارشناسی و ۳/۶۰ درصد در مقطع کاردانی فارغ التحصیل شده بودند.

از مجموع ۲۴۷ نفر دانش‌آموختگان مقطع کاردانی دانشگاه، ۵/۳۱ درصد آنان در مقطع کارشناسی پذیرفته شده بودند. بالاترین درصد قبولی در مقطع کارشناسی مربوط به دانش‌آموختگان رشته مامایی (۵۵/۴۲ درصد) و سپس علوم آزمایشگاهی (۵/۳۶ درصد) و رادیولوژی (۷/۳۰ درصد) بود. از مجموع ۶۰ نفر دانش‌آموختگان رشته پزشکی، ۶/۱۶ درصد در یکی از رشته‌های دستیاری تخصصی پذیرفته شده بودند. ۸/۶۷ درصد دانش‌آموختگان طرح نیروی انسانی خود را به پایان رسانده و ۱/۱۷ درصد در زمان تکمیل پرسش‌نامه در حال گذراندن خدمت طرح نیروی انسانی بودند. اکثر افراد مورد مطالعه (۵/۶۰ درصد) در یکی از مؤسسه‌های دولتی یا غیر دولتی مشغول به کار و ۹/۳۵ درصد آنها فاقد شغل بودند. به منظور اثر بخشی طرح نیروی انسانی به عنوان نوعی اشتغال موقت، نمونه‌هایی که در حال انجام طرح بودند (۷۶ نفر) حذف و نتایج نشان داد که ۵۵/۵۱ درصد دانش‌آموختگان پس از اتمام طرح نیروی انسانی همچنان شاغل بودند و ۴۴ درصد آنان بی‌کار مانده‌اند. ۹/۸۸ درصد استخدام و اشتغال به کار در مؤسسه‌های دولتی و غیر دولتی را دانش‌آموختگان سال ۷۰ به خود اختصاص داده بودند. این نسبت اشتغال و استخدام به ترتیب در دانش‌آموختگان سال‌های بعد کاهش یافته بود، به طوری که کمترین میزان اشتغال (۹/۴۶ درصد) و بیشترین نرخ بی‌کاری (۲/۴۸ درصد) در دانش‌آموختگان سال‌های ۷۳ و ۷۴ بود. این نسبت در سال‌های ۷۵ و ۷۶ روند معکوس پیدا کرده و میزان استخدام و اشتغال به ۵/۶۶ درصد افزایش و رقم

پزشکی (۲۳۰ نفر)، پرستاری (۲۶۹ نفر)، مامایی (۱۹۰ نفر)، علوم آزمایشگاهی (۱۵۴ نفر)، هوشبری (۱۴۱ نفر)، اتاق عمل (۱۶۱ نفر) و رادیولوژی (۲۳ نفر).

جمع آوری اطلاعات به وسیله پرسش‌نامه ایی حاوی ۴۰ سؤال در مورد خصوصیات دموگرافیک، وضعیت اشتغال، ادامه تحصیل، رضایت شغلی و انگیزش به اشتغال انجام شد. پایایی سؤال‌ها با استفاده از روش آزمون مجدد (۸۵٪ = r) تعیین شد. سپس پرسش‌نامه به انضمام کارت تبریک و پاکت تمبر شده بازگشتی به آدرس کلیه دانش‌آموختگان ارسال و از آنان درخواست شد که پس از تکمیل پرسش‌نامه آن را داخل پاکت ضمیمه عودت دهند. زمان لازم برای بازگشت پرسش‌نامه‌ها چهار ماه منظور گردید و در مجموع ۴۵۶ مورد پرسش‌نامه دریافت شد. ۴۶ پرسش‌نامه به علت نقص‌های مختلف حذف و در مجموع ۴۱۰ پرسش‌نامه بررسی شدند که با در نظر گرفتن نسبت اشتغال به کار ۶۰ درصد و خطای ۵ درصد و ضریب اطمینان می‌تواند تعمیم‌پذیری داشته باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی مانند جدول‌های توزیع فراوانی و نمودار بود. به منظور بررسی رابطه بین بعضی متغیرها از آزمون کای دو استفاده شد.

📌 یافته‌ها:

تجزیه و تحلیل اطلاعات ۴۱۰ پرسش‌نامه بازگشتی نشان داد ۵/۶۱ درصد دانش‌آموختگان مونث و ۵/۳۸ درصد مذکر بودند. ۳/۵۹ درصد مجرد و ۷/۴۰ درصد متأهل بودند. ۶/۱۴ درصد افراد مورد بررسی در مقطع دکترای حرفه‌ای، ۱/۲۵ درصد در مقطع

همنوعان (۷۷/۴ درصد) و سپس امرار معاش و کسب درآمد ابراز کرده بودند. البته امرار معاش و تأمین درآمد در بین اولویت‌های اول، بیشترین انگیزه پاسخ دهندگان را به خود اختصاص داده بود (۳۸/۱ درصد) (جدول شماره ۲).

بیشترین میزان استخدام و اشتغال (۸۴/۶ درصد) مربوط به دانش‌آموختگان مقطع کاردانی رادیولوژی و پس از آن دانش‌آموختگان رشته‌های پرستاری و پزشکی به ترتیب ۷۹/۷ و ۷۶/۷ درصد و کمترین رقم اشتغال به کار مربوط به دانش‌آموختگان رشته اتاق عمل و هوشبری به ترتیب با ۳۰/۵ و ۴۶/۳ درصد بود که آزمون آماری ارتباط معنی داری را بین درصد اشتغال به کار و رشته تحصیلی نشان داد ($P < 0/05$). در بررسی علل عدم اشتغال به کار، از مجموع ۱۴۷ نفر دانش‌آموختگان بی‌کار، ۸۱ درصد مهم‌ترین دلیل بی‌کاری خود را عدم نیاز بخش‌های دولتی و خصوصی

بی‌کاری به ۳۰/۶۵ درصد کاهش یافته بود. آزمون آماری ارتباط معنی داری بین سال فراغت از تحصیل و وضعیت اشتغال به کار نشان داد ($P = 0/24$).

از نظر رضایت شغلی، ۱۲۱ نفر از دانش‌آموختگان (۴۹/۶ درصد) رضایت شغلی خود را اعلام نمودند و ۱۲۳ نفر (۵۰/۴ درصد) از شغل خود ناراضی بودند. بیشترین دلیل عدم رضایت شغلی مستخدمین و شاغلین، خط مشی نامناسب حاکم بر محیط کار بود ولی اولویت اول نارضایتی شغلی، عدم کفایت حقوق و دستمزد اعلام شده بود (جدول شماره ۱).

حدود نیمی از دانش‌آموختگان شاغل (۵۱/۱ درصد) درآمد ماهیانه خود را بین ۳۰ تا ۶۰ هزار تومان و تنها ۵/۵ درصد آنان حقوق و درآمد ماهیانه بالای ۱۰۰ هزار تومان را گزارش نمودند.

پاسخ دهندگان مهم‌ترین انگیزه اشتغال در مؤسسه‌های دولتی و غیردولتی را خدمت به جامعه و

جدول ۱:

فراوانی دلایل عدم رضایت شغلی دانش‌آموختگان شاغل در مؤسسه‌های دولتی و خصوصی

جمع	دلایل عدم رضایت شغلی		
	اولویت سوم	اولویت دوم	اولویت اول
تعداد	تعداد	تعداد	تعداد
۲۱/۴ درصد	۷۹	۱۸	۴۶
عدم کفایت حقوق و دستمزد		۱۵	
۲۳/۶ درصد	۸۷	۲۲	۳۲
خط مشی نامناسب حاکم بر محیط کار		۳۳	
۱۵/۷ درصد	۵۸	۱۵	۱۸
نبود امنیت شغلی		۲۵	
۴/۶ درصد	۱۷	۷	۷
عدم علاقه نسبت به شغل		۳	
۱۳/۸ درصد	۵۱	۱۹	۱۰
سرپرستی و نظارت نامناسب		۲۲	
۳/۳ درصد	۱۲	۲	۷
غیره		۳	
۱۷/۶ درصد	۶۵	۴۰	۳
بدون جواب		۲۲	
۱۰۰	۳۶۹	جمع	

جدول ۲ :

فراوانی دانش آموختگان شاغل در مؤسسه‌های دولتی و خصوصی بر حسب انگیزه اشتغال

انگیزه اشتغال به کار شاغلین		اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		جمع
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	درصد
۹۳	۳۸/۱	۳۷	۱۵/۲	۳۷	۱۵/۲	۱۶۷	۲۲/۷	امرار معاش و تأمین درآمد
۷۳	۳۰	۷۸	۳۲	۳۸	۱۵/۶	۱۸۹	۲۵/۸	خدمت به جامعه و هم‌نوعان
۴۲	۱۷/۲	۴۸	۱۹/۷	۴۷	۱۹/۳	۱۳۷	۱۸/۷	علاقه به حرفه
۳	۱/۲	۱۵	۶/۱	۱۰	۴/۱	۲۸	۳/۸	رفع بی‌کاری
۱۶	۶/۵	۲۱	۸/۶	۴۰	۱۶/۴	۷۷	۱۰/۵	مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی
۰	۰	۵	۲	۶	۲/۴	۱۱	۱/۵	ایجاد وجهه و شأن اجتماعی
۱۷	۷	۲۳	۹/۴	۳۶	۱۴/۷	۷۸	۱۰/۶	به کارگیری مهارت‌ها و علوم فراگرفته شده
۲۴۴	۱۰۰	۲۴۴	۱۰۰	۲۴۴	۱۰۰	۷۳۴	۱۰۰	جمع

است. (۱۴) تحقیق میرکمالی بر روی دانش آموختگان سال‌های ۱۳۶۵ تا ۶۷ آموزش عالی نشان داد ۸۳/۶ درصد آنها مشغول به کار، ۱۲ درصد بی‌کار و بقیه در حالت دانشجویی یا سربازی بودند و از میان شاغلین تنها ۶/۳ درصد جذب بخش خصوصی شده بودند که گویای وسعت جذب نیروی انسانی در دستگاه‌های دولتی می‌باشد. (۱۳)

حدود یک سوم نیروهای شاغل در مؤسسه‌های دولتی در قالب طرح نیروی انسانی که یک دوره اشتغال موقت محسوب می‌شود مشغول به کار بودند. اگر طرح را به عنوان یک دوره اشتغال موقت کنار بگذاریم باعث افزایش نرخ بی‌کاری در بقیه نمونه‌ها تا مرز ۵۰ درصد خواهد شد. با توجه به شرایط موجود ارائه این طرح به عنوان یک برنامه اشتغال، می‌تواند سهم مهمی در جذب دانش آموختگان داشته باشد. به خصوص این که

به خدمات آنها و پس از آن عواملی مانند ضرورت کار در محل نامناسب و دور دست، پایین بودن حقوق و دستمزد، سختی کار و مشکلات خانوادگی اعلام داشتند.

▣ بحث و نتیجه‌گیری :

یافته‌ها نشان داد حدود ۶۰ درصد دانش آموختگان در یکی از مؤسسه‌های دولتی یا غیر دولتی مشغول به کار بودند که در این میان سهم بخش خصوصی و غیر دولتی بسیار اندک بود (۱/۸ درصد نیروهای شاغل). نوبخت حقیقی معتقد است برای ایجاد فرصت‌های شغلی نباید تنها به دولت تکیه کرد بلکه وارد کردن بخش‌های خصوصی و تعاونی به این عرصه لازم است. بدترین نوع اشتغال جذب نیرو به دواير دولتی و مؤسسه‌های تابعه و ایجاد تعهد بیشتر برای دولت

همچنین با توجه به نتایج پژوهش صاحب الزمانی بیان می‌دارد که تنها ۴۶/۳ درصد اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی از میزان حقوق و مزایای خود رضایت داشته‌اند.^(۲) شواهد نشان می‌دهند منافع اقتصادی آینده، در تصمیم دانشجویان برای کسب تحصیل و مدرک تأثیر دارند. رابطه بین آموزش و درآمد یکی از قابل توجه‌ترین یافته‌ها در علوم اجتماعی است.^(۱)

یافته‌ها بین سال فراغت از تحصیل و درصد اشتغال به کار افراد مورد مطالعه ارتباط معنی‌داری نشان داد. پژوهشگران عدم گسترش نظام بهداشتی - درمانی هم زمان با افزایش فرهیختگان و دانش‌آموختگان علوم پزشکی را عاملی زمینه ساز در این مورد حدس می‌زنند. توکل و گلفام در مطالعه‌ای در رابطه با آینده شغلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان نشان دادند ۵۳/۳ درصد افراد مورد مطالعه نسبت به آینده خود دیدگاه منفی داشتند.^(۵)

در این پژوهش اکثر افراد بی‌کار یا دارای شغل آزاد، مهم‌ترین عامل بی‌کاری خود را عدم نیاز بخش‌های دولتی یا خصوصی ذکر کردند که پژوهشگران ارتباط بی‌کاری دانش‌آموختگان را با رکود اقتصادی، عدم تناسب توانایی و مهارت دانش‌آموختگان با نیازهای بازار کار، عدم توسعه تکنولوژیکی، رشد جمعیت و مدیریت‌های استخدامی را در این زمینه قابل بررسی می‌دانند. همچنین با تأکید بر تداوم تحقیق‌های مشابه در سطح دانشگاه‌های مختلف (دولتی و خصوصی) عقیده دارند که باید مشکل بی‌کاری و عدم رضایت شغلی در دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها را جدی‌نگریست و هم اکنون که بحران بی‌کاری در کشور ما تا حدودی سایه افکن شده، باید تربیت نیروی انسانی با نیاز

۸۵/۷ درصد نیروهایی که طرح خود را گذرانده یا مشغول انجام آن بودند، بیان داشتند که گذراندن این دوره انگیزه شغلی آنان را افزایش داده است. در مطالعه توتونچی و همکاران، ۸۳/۳ درصد دانش‌آموختگان مورد مطالعه طرح خود را گذرانده یا در حال انجام آن بودند و دو سوم آنها اظهار نمودند که گذراندن دوره فوق برای اشتغال آنان ایجاد انگیزه نموده است.^(۴) صدر با اشاره به فراوانی نیروی انسانی دانش‌آموخته در رشته پزشکی در کشور و نیاز جامعه به خدمت پزشکان جوان، اظهار می‌دارد که به زودی طرح خدمت ۵ ساله پزشکان در مناطق محروم اجرا می‌شود تا ظرفیت‌های فوق را در سطح کشور زیر پوشش قرار دهد. کسب مجوز برای استخدام پزشکان جوان، تأمین بودجه برای آنان در مناطق محروم از جمله موارد مورد نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در برنامه ۵ ساله سوم توسعه کشور است.^(۹)

این پژوهش نشان داد که تأمین درآمد و امرار معاش عامل مهمی در اشتغال افراد مورد مطالعه است و اکثر افراد شاغل که رضایت شغلی نداشتند پایین بودن میزان دستمزد و عدم کفایت حقوق را به عنوان اولویت اول نارضایتی مطرح کردند. در نظر سنجی از پزشکان طرحی شبکه بهداشت و درمان استان فارس حدود سه چهارم آنان درآمد ماهیانه خود را برای تأمین نیازهای زندگی خود کافی نمی‌دانستند و حاضر نبودند با این شرایط پس از اتمام خدمات قانونی خود در مراکز فعلی کار کنند.^(۳) بخشی در بررسی عوامل انگیزش شغلی در اعضاء هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان بیان می‌کند که افراد مورد مطالعه از حقوق و دستمزد به عنوان مهم‌ترین عامل در بین عوامل درونی و بیرونی ایجاد انگیزش شغلی یاد کرده‌اند. نامبرده

کشور هماهنگ شود. (۱۰ و ۸۹۶)

تحصیلات دانشگاهی پر هزینه است و این هزینه اغلب از بودجه عمومی کشور تأمین می‌شود، لذا زمانی که تعداد دانش آموختگان افزایش یابد و حضور آنها در جامعه به عنوان افراد بی‌کار ملموس شود، مردم حق دارند نگران هدر رفتن بودجه عمومی و سرمایه‌های انسانی باشند. بدین لحاظ راه‌حل‌های ذیل پیشنهاد می‌شود:

تنظیم و تعدیل ظرفیت پذیرش دانشجویان علوم پزشکی و هماهنگی پذیرش آنان بین دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی با توجه به نیاز فعلی و آتی در هر رشته و ملزم نمودن دانشگاه‌ها به رعایت سقف مصوب؛ لزوم همکاری و هماهنگی صمیمانه سازمان امور اداری و استخدامی و سازمان برنامه و بودجه کشور با دانشگاه‌های علوم پزشکی در زمینه صدور مجوز و تأمین اعتبارات مالی استخدامی؛ تشویق بخش خصوصی در به کارگیری نیروهای فارغ التحصیل؛ اصلاح وضعیت حقوق و دستمزد دانش آموختگان و ارائه تسهیلات کافی در جهت رفع نیازمندی‌های اولیه زندگی و انجام مطالعات و اقدامات لازم در زمینه افزایش توان رهبری و مدیریت در سیستم آموزش پزشکی.

مراجع:

- ۱- باطنی سید محمد رضا. بررسی وضعیت اشتغال به کار فارغ التحصیلان مدارک پزشکی دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی طی سال ۱۳۷۵ - ۱۳۷۰ سومین سمینار سراسری مدارک پزشکی ایران، خرداد ۱۳۷۷، ۱۱
- ۲- بخشی حمید. بررسی عوامل انگیزش شغلی در

- اعضاء هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان. پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۱۳۷۸، ۸-۶۷
- ۳- تهرانی ج، صدر ش. پزشکان جوان از بحران تا نیاز. نشریه سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، شماره ۲۶، مهر ۱۳۷۶، ۳-۶
- ۴- توتونچی مینا و همکاران. بررسی وضعیت اشتغال و علل آن در فارغ التحصیلان دانشکده پرستاری اصفهان. مجله پژوهش در علوم پزشکی، سال دوم، شماره ۲، تابستان ۱۳۷۶، ۸۷-۸۲
- ۵- توکل م، گلفام م. بررسی دیدگاه‌های دانشجویان پزشکی نسبت به آینده خود. دومین کنگره سراسری آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، اسفند ۱۳۷۴، ۴۱
- ۶- جمشیدی مواوینی پ. نظام آموزش پزشکی، بوده‌ها و نبوده‌ها، هست‌ها و بایده‌ها. مجله علوم پزشکی اصفهان، سال اول، شماره ۲، پائیز ۱۳۷۵، ۴۸-۴۶
- ۷- چیت ساز قمی. آموزش عالی، اشتغال و بیکاری. خلاصه مقالات بررسی مشکلات و چشم انداز اشتغال دانش آموختگان آموزش عالی. ۹ و ۱۰ خرداد ۱۳۷۹، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ۳۲
- ۸- شاه حسینی زهره. بررسی دیدگاه‌های فارغ التحصیلان پرستاری مامایی نسبت به آموزش‌های فرا گرفته در حین تحصیل. نامه دانشگاه، مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، سال هفتم، شماره ۱۴، بهار ۱۳۷۶، ۳۶-۳۲
- ۹- صدر شهاب الدین. ۴ هزار ظرفیت خالی برای استخدام پزشکان جوان. روزنامه خرداد، شماره ۱۹۷، دوشنبه ۲۵ مرداد ۱۳۷۸، ۹
- ۱۰- عزیزی فریدون. آموزش پزشکی، پیشرفت‌ها و

- تنگناها. مجله دانشگاه علوم پزشکی ایران، سال ۱۲، شماره اول و دوم، فروردین و شهریور ۱۳۶۷، ۱۵-۳
- ۱۱- عزیزی فریدون. سیر آموزش پزشکی در ایران. خلاصه مقالات کنگره سراسری آموزش پزشکی، نشریه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، اسفند ۱۳۷۴، ۷۰-۶۵
- ۱۲- محرمی عباس. حل مشکل اشتغال مشکل نیست برنامه ریزی می‌خواهد. کیهان، چهارشنبه ۵ شهریور
- ۱۳- میرکمالی سید محمد. تحلیلی بر توانمندی‌های شغلی فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۴، سال اول زمستان ۱۳۷۲، ۳۷-۱۴
- ۱۴- نویخت م.ب. مشکل بی‌کاری را با توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی می‌توان حل کرد. روزنامه خرداد، شماره ۱۹۷، دوشنبه ۲۵ مرداد ۱۳۷۸، ۹
- ۵، ۱۳۷۶